

УДК 339.96:339.726.2
JEL: Q01, F63, F64, F65

Інна Макаренко, Юлія Серпенінова, Катерина Погоріла

*Сумський державний університет
Україна*

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У СВІТЛІ МУЛЬТИСТЕЙКХОЛДЕРСЬКОГО ПІДХОДУ

Мета. Метою статті є проведення класифікаційного впорядкування інститутів, які здійснюють фінансування ініціатив у сфері сталого розвитку, та вивчення їх досвіду на європейському та національному рівні.

Методологія / методика / підхід. Як змістовну методологічну основу класифікації різнорівневої системи інститутів, які здійснюють фінансування ініціатив у сфері сталого розвитку, використано мультистейкхолдерський підхід, як технічний інструментарій – метод типологій. Їх застосування, поряд з компаративним аналізом, дозволило узагальнити досвід організації інституційного забезпечення фінансування ініціатив сталого розвитку на європейському та національному рівні.

Результати. Установлено, що у світі та ЄС є значна кількість інститутів, які у своїй сукупності створюють інституційне забезпечення фінансування сталого розвитку, що зумовлює важливість їх класифікації. Базуючись на порівнянні європейського та національного досвіду, визначено, що формування національної стратегії сталого розвитку в Україні потребує посилення інституційної спроможності фінансування заходів і Цілей у цій сфері.

Оригінальність / наукова новизна. Розроблено систему критеріїв класифікації розробників стандартів, регуляторів, міжнародних організацій, що утворюють інституційне забезпечення фінансування сталого розвитку на основі мультистейкхолдерського підходу.

Практична цінність / значущість. Указана система критеріїв дозволяє упорядкувати процес визначення концептуальної основи для здійснення фінансування ініціатив зі сталого розвитку з огляду на інституційне та регуляторне середовище та превалюючі інтереси стейкхолдерів.

Ключові слова: фінансування сталого розвитку, інституційне забезпечення, Цілі сталого розвитку, інститут.

Матеріал підготовлено в рамках виконання НДР «Корпоративна соціально-екологічна відповідальність для сталого розвитку: партнерство стейкхолдерів реального, фінансового та державного секторів економіки» № державної реєстрації 0117U003933.

Inna Makarenko, Yulia Serpeninova, Kateryna Pogorila

*Sumy State University
Ukraine*

**INSTITUTIONAL SUPPORT FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT
FINANCING IN THE LIGHT OF THE MULTISTAKEHOLDER APPROACH**

Purpose. The purpose of the article is to classify institutions funding sustainable development initiatives and to study their experience at the European and national levels.

Methodology / approach. As a meaningful methodological basis for the classification of the multilevel system of institutions, funding sustainable development initiatives, the multistakeholder approach is used and as a technical tool – typology method. Application of these methods, along with comparative analysis, allowed to generalize the experience of organizing institutional support for financing sustainable development initiatives at European and national level.

Results. In the world and the EU there is a significant number of institutions, which in their totality create institutional support for the financing of sustainable development, which determines the importance of their classification. Based on a comparison of European and national experience, it has been determined that the formation of a national strategy for sustainable development in Ukraine needs to strengthen the institutional capacity to finance activities and objectives in this area.

Originality / scientific novelty. The system of criteria for the development of standards, regulators, international organizations, which forms the institutional support for the financing of sustainable development based on the multistakeholder approach, has been developed.

Practical value / implications. The specified system of criteria allows to streamline the process of defining a conceptual framework for financing sustainable development initiatives, taking into account the institutional and regulatory environment and the prevailing interests of stakeholders.

Key words: sustainable development financing, institutional support, goals of sustainable development, institute.

Инна Макаренко, Юлия Серпенинова, Катерина Погорелая

*Сумский государственный университет
Украина*

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ФИНАНСИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В СВЕТЕ МУЛЬТИСТЕЙКХОЛДЕРСКОГО ПОДХОДА

Цель. Целью статьи является проведение классификационного упорядочение институтов, осуществляющих финансирование инициатив в области устойчивого развития, и изучения их опыта на европейском и национальном уровне.

Методология / методика / подход. Как содержательную методологическую основу классификации разноуровневой системы институтов, осуществляющих финансирование инициатив в области устойчивого развития, использовано мультистейкхолдерский подход, как технический инструментарий – метод типологий. Их применение, наряду с компаративным анализом, позволили обобщить опыт организации институционального обеспечения финансирования инициатив устойчивого развития на европейском и национальном уровне.

Результаты. Установлено, что в мире и ЕС существует значительное количество институтов, которые в своей совокупности создают институциональное обеспечение финансирования устойчивого развития, что обуславливает важность их классификации. Основываясь на сравнении европейского и национального опыта, определено, что формирование национальной стратегии устойчивого развития в Украине нуждается в усилении институциональной способности финансирования мероприятий и Целей в этой

сфере.

Оригинальность / научная новизна. Разработана система критериев классификации разработчиков стандартов, регуляторов, международных организаций, образующих институциональное обеспечение финансирования устойчивого развития на основе мультистейкхолдерского подхода.

Практическая ценность / значимость. Указанная система критериев позволяет упорядочить процесс определения концептуальной основы для осуществления финансирования инициатив по устойчивому развитию с учетом институциональной и регуляторной среды и преобладающих интересов стейкхолдеров.

Ключевые слова: финансирование устойчивого развития, институциональное обеспечение, Цели устойчивого развития, институт.

Постановка проблемы. У 2015 р. 17 Цілей сталого розвитку (Sustainable Development Goals (SDGs) Організації об'єднаних націй змінили Цілі розвитку тисячоліття (Millennium Goals) як глобальні орієнтири зрівноваженого розвитку людства. Прийняття Порядку денного 2030 (Agenda 2030), Паризької угоди щодо зміни клімату (Paris Agreement on climate change) засвідчують істотний розрив в очікуваннях широкого кола стейкхолдерів і наявних фінансових ресурсів для фінансування сталого розвитку. Наприклад, заходи з протидії змінам клімату потребують 30 млрд дол. США щорічно протягом наступних 15 років [1]. Перехід до більш циклічної економіки у Європі коштуватиме 100 млрд дол. США протягом такого ж періоду [2]. А за даними Конференції ООН з торгівлі та розвитку United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), є щорічний інвестиційний розрив у розмірі щонайменше від 2,5 до 4 трлн дол. США [3].

Не зважаючи на консенсус у прийнятті Цілей сталого розвитку, їх фінансування залишається відкритим питанням [4; 5]. Поряд із цим, не лише напрями та джерела формування й використання інвестиційних ресурсів для фінансування сталого розвитку країн, але й інституційне забезпечення в їх управлінні потребують нових, переосмислених підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнотеоретичні питання створення економічного базису для сталого розвитку в цілому та фінансового забезпечення його ініціатив є предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців: К. Бакстренд [6], С. Брунхубера [4; 5], Д. Грігса [7], М. Джеукена [8], Т. Кожухової [9] та ін. Зокрема, у працях С. Брунхубера [4; 5] визначено перспективи конструювання та застосування нових валютних систем для фінансування сталого розвитку. Праці К. Бакстренд [6], Т. Кожухової [9], М. Шана та ін. [10] стосуються загальних принципів, політики та практики фінансування сталого розвитку, а в дослідженнях М. Джаніка [11], Т. Буша й ін. [12] та О. Вебера [13] висвітлено роль фінансового сектора та фінансових ринків у формуванні фінансового забезпечення таких ініціатив. Разом з тим, інституційне забезпечення фінансування сталого розвитку з огляду на значну кількість інститутів, установ та організацій у цій сфері не набуло комплексного вивчення.

Мета статті полягає у проведенні класифікаційного впорядкування інститутів, які здійснюють фінансування ініціатив у сфері сталого розвитку та вивчення їх досвіду на європейському та національному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиваючи теоретико-методологічне підґрунтя інституційного забезпечення фінансування сталого розвитку, необхідно підкреслити важливість мультистейкхолдерського підходу у його розвитку. Таргети 17.16 та 17.17 Цілі сталого розвитку ООН 17. Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку свідчать на користь його значущості. Так, таргет 17.16 націлений на посилення Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку, доповненого мультистейкхолдерськими партнерствами, які мобілізують і діляться знаннями, досвідом, технологіями та фінансовими ресурсами, для підтримки досягнення Цілей сталого розвитку в усіх країнах, зокрема в країнах, що розвиваються, а таргет 17.17 заохочує та сприяє ефективним державним, державно-приватним і громадянським партнерствам, спираючись на досвід і ресурсні стратегії партнерства, моніторинг і підзвітність [14].

Мультистейкхолдерський підхід описує процес, який націлений на об'єднання основних стейкхолдерів у нових формах комунікації, пошуку та прийняття рішень і структури за певними питаннями; базується на визнанні важливості відтворення капіталу та досягнення підзвітності в комунікаціях зі стейкхолдерами; залучає презентацію основних груп зацікавлених сторін та їх позицію; заснований на демократичних принципах прозорості й участі та спрямований на створення партнерства й посилення мережі між стейкхолдерами [15]. Таким чином, поряд зі стандартними науковими методами дослідження – такими як узагальнення, синтез й аналіз, типологізація – мультистейкхолдерський підхід створює наскрізну основу для дослідження інституційного забезпечення фінансування сталого розвитку.

Фінансування сталого розвитку як забезпечення фінансування інвестицій з урахуванням екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у ЄС передусім спрямоване на зниження тиску на навколишнє середовище, вирішення проблем викидів парникових газів і боротьби із забрудненням, мінімізацію витрат і підвищення ефективності використання природних ресурсів, нівелювання ризиків, які можуть вплинути на стійкість фінансової системи.

На світовому та європейському рівні сформовано значну кількість інститутів, які відіграють істотну роль у фінансуванні сталого розвитку.

Слушною в цьому контексті є думка Т. Кожухової: «Глобальна фінансова політика у сфері сталого розвитку передбачає здійснення цілеспрямованого комплексу дій та заходів щодо формування, розподілу й перерозподілу фінансових ресурсів, що здійснюється міжнародними організаціями, глобальними фондами та урядами країн у межах їх повноважень і функцій у сфері забезпечення реалізації цілей сталого розвитку» [9, с. 12].

Серед таких організацій варто назвати:

– Принципи відповідального інвестування (The Principles for Responsible Investment), що здійснює розробку прогресивних екологічних, соціальних та управлінських стандартів (environmental, social, and governance (ESG)) для інвестиційного процесу у сфері сталого розвитку;

– Глобальний договір ООН (The U.N. Global Compact), який допомагає компаніям, інвесторам і біржам інтегрувати ESG – критерії в їхні бізнес-практики;

– G20, що розвиває добровільні практики підвищення обсягів «зеленого» фінансування;

– Принципи Екватора (Equator Principles), які пропонують підхід для оцінки ризиків у сфері сталого розвитку 80 фінансових організацій;

– Ініціативу бірж зі сталого розвитку (The Sustainable Stock Exchanges initiative), яка займається просуванням розкриття інформації зі сталого розвитку серед 48 бірж з 52 країн світу;

– Раду зі стандартів сталого розвитку (The Sustainability Accounting Standards Board), що пропонує облікові стандарти сталого розвитку для 79 галузей економіки США;

– Міжнародну організацію зі стандартизації (The International Standards Organization), яка розробляє керівництва щодо вимірювання внеску організації в сталий розвиток (ISO 26000).

Наведений перелік є далеко не вичерпним і представляє, на нашу думку, основні напрями роботи інститутів у сфері фінансування сталого розвитку.

У своїй сукупності вказані інститути та підтримувані ними стандарти у сфері сталого розвитку створюють інституційне забезпечення його фінансування, середовище для комунікації підприємств зі стейкхолдерами щодо інкорпорації в стратегію діяльності компанії Цілей сталого розвитку та прогресу в їх досягненні. Однак їх значна кількість, поряд із необхідністю комплексного врахування вимірів сталого розвитку (табл. 1), зумовлює важливість класифікації таких інститутів.

Наведений перелік стандартів та інститутів, що їх розробляють, не є вичерпним і потребує класифікаційного впорядкування з метою виявлення основних параметрів інституційного забезпечення фінансування сталого розвитку на європейському й українському рівнях. З огляду на окреслене завдання ми розробили класифікацію інститутів, які займаються фінансуванням сталого розвитку, та розроблених ними стандартів для компаній та інших стейкхолдерів на шляху до сталого розвитку (табл. 2). Вона враховує не лише змістовні ознаки застосування стандартів за вимірами сталого розвитку, але й їхніх розробників та роль у формуванні бенчмарків як орієнтирів у сфері сталого розвитку.

Розгляд кожної із запропонованих класифікаційних ознак дозволяє зробити висновок про плюралізм підходів до формування інституційного забезпечення фінансування сталого розвитку. Серед інститутів, що мають стосунок до

фінансування сталого розвитку, чільне місце посідають не лише міжнародні регулятори, а також екологічні, економічні, фінансові (біржові) інститути, але й організації, які формують облікове забезпечення висвітлення прогресу у сфері сталого розвитку, організації, що створюють і підтримують інформаційні продукти – ринкові бенчмарки в цій сфері.

Таблиця 1

Стандарти, що визначають порядок і зміст розкриття діяльності у сфері сталого розвитку

Група стандартів	Приклади
Стандарти, адресовані більш ніж одному виміру сталого розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • OECD Guidelines for Multinational Enterprises (1976) • Account Ability 1000 Framework (1999) • UN Global Compact (2000) • ISO Standards • Global Reporting Initiative Standards (GRI) (2016) • Sustainability Integrated Guidelines for Management (SIGMA) Project (2003)
Екологічний вимір сталого розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • CERES (formerly Valdez) Principles (1989) • ICC Business Charter for Sustainable Development (1991) • CBI Agenda for Voluntary Action on the Environment (1992) • The Natural Step (1992) • EU Eco-Management and Audit Scheme (1993) • ISO 14001 (1996)
Соціальний вимір сталого розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Universal Declaration of Human Rights (1948) • ILO Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy (1977) • Investors in People (1993) • Ethical Trading Initiative: Base Code (1998) • Social Accountability 8000 (1998) • Amnesty International Human Rights Guidance for Companies (1998) • ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work (1998) • The Global Sullivan Principles of Social Responsibility (1999) • US/UK Voluntary Principles on Security and Human Rights (2000) • UN Norms on Human Rights Responsibilities of Companies (2003)
Економічний (управлінський) вимір сталого розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Caux Roundtable Principles for Business (1994) • US Model Business Principles (1996) • OECD Principles of Corporate Governance (1999) • The Combined Code on Corporate Governance (1999) • PIRC Corporate Governance Service • The King II Report (2002) • UK Environmental Investor Code • Hermes Principles (2002) • ABI Disclosure Guidelines on Socially Responsible Investment (2001) • The London Principles (2002)

Джерело: авторська розробка.

Розроблена класифікація дозволяє впорядкувати процес визначення концептуальної основи для фінансування ініціатив зі сталого розвитку з огляду на інституційне та регуляторне середовище й основні інтереси стейкхолдерів.

Класифікація наявних інститутів і стандартів у сфері сталого розвитку

Ознака типології	Інститут		Стандарт
За стейкхолдерами	Інвестори, акціонери, власники та провайдери капіталу	UN Principles for Responsible Investment (PRI)	Principles for Responsible Investment
	Бізнес-асоціації	World Business Council on Sustainable Development (WBCSD)	WBCSD's 10 messages
		The World Economic Forum	Sustainability Policy
		Natural Capital Coalition	Natural Capital Protocol
	Неурядові (громадські) організації, аналітичні центри, групи підзвітності, групи впливу	Transparency International	Corruption and the SDG: Shadow Reporting
		World Resources Institute (WRI) World Intellectual Capital Initiative (WICI)	
За регуляторами – розробниками щодо підзвітності компаній	Екологічні, економічні, фінансові регулятори	Міжурядові об'єднання, наприклад, Group of Friends of Paragraph 47	The Group's Charter
	Біржові регулятори	Sustainability stock exchange initiative (SSEI)	Модельне керівництво з розкриття інформації лістинговими компаніями
	Міжнародні регулятори	Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)	OECD Guidelines for Multinational Enterprises
		Food and Agricultural Organization (FAO)	Sustainability Assessment of Food and Agriculture Guidelines
		International Labour Organization (ILO)	Tripartite Declaration on Multinational Enterprises and Social Policy
		United Nations Global Compact (UNGC)	
За розробниками стандартів звітності	Організації, орієнтовані на сталий розвиток	International Integrated Reporting Council (IIRC)	International Integrated Reporting Framework
		Sustainability Accounting Standards Board (SASB)	SASB sector standards
		Global Reporting Initiative (GRI)	GRI Standards
		Climate Disclosure Project (CDP)	2017 Investor Program Guidance
	Організації, орієнтовані на корпоративне звітування	International Standards Organisation (ISO)	ISO 26 000
		International Accounting Standards Board	IFRS
За ознакою формування бенчмарків	Рейтингові організації	The oekom Carbon Risk Rating, RepRisk Rating, The Sustainability Yearbook, Vigeo Eiris Sustainability Rating	
	Організації, що формують рейтинги сталого розвитку	Channel NewsAsia Sustainability Ranking, Corporate Human Rights Benchmark, CR's 100 Best Corporate Citizens	
	Організації, що формують індекси сталого розвитку	Bloomberg ESG Disclosure Scores, DJSI Emerging Markets та інші індекси групи DJSI, Global Compact 100 Index (GC 100), MSCI Global Environment Index, S&P 500 ESG Index	

Джерело: авторська розробка.

Разом з тим, наявність такого числа інститутів і стандартів у сфері сталого розвитку потребує створення потужного інституційного забезпечення на національному ґрунті, яке б дозволило імплементувати названі стандарти з урахуванням внутрішніх особливостей і прийнятої стратегії сталого розвитку.

Європейський досвід інституційного забезпечення фінансування сталого розвитку переконливо свідчить на користь імплементативних названих вище стандартів на теренах ЄС та формування виваженої стратегії низьковуглецевої, ресурсозберігальної та стабільної економіки. ЄС відводить фінансовому сектору чільне місце за такими напрямками:

- переорієнтувати інвестиції на більш стабільні технології та підприємства;
- забезпечити стабільний фінансовий ріст у довгостроковій перспективі;
- сприяти створенню низьковуглецевої, екологічно чистої та циркулярної економіки.

Варто зауважити, що ЄС на міжнародній арені нині стоїть найближче в напрямі створення фінансової системи, яка підтримує сталий розвиток. Із цією метою у вересні 2016 р. Європейська комісія оголосила про створення Експертної групи високого рівня зі сталого фінансування (HLEG) для надання консультацій щодо розробки всеохоплюючої стратегії ЄС щодо сталого фінансування.

До її складу входять 20 провідних експертів з громадянського суспільства, фінансового сектора та наукових кіл, а також обмежена кількість спостерігачів від європейських і міжнародних організацій. Завданням HLEG є надання рекомендацій Комісії щодо:

- інтеграції сталого розвитку в рамках фінансової політики ЄС;
- захисту стабільності фінансової системи від ризиків, пов'язаних із навколишнім середовищем;
- мобілізації капіталу, зокрема з приватних ресурсів, для фінансування інвестицій сталого розвитку;
- спрямування потоків державного та приватного капіталу на інвестиції сталого розвитку;
- визначення кроків, які повинні вжити фінансові установи та органи нагляду для захисту стабільності фінансової системи від ризиків, пов'язаних із навколишнім середовищем;
- поширення цієї політики на загальноєвропейському рівні [16].

Таким чином, питання інституційного забезпечення фінансування сталого розвитку в ЄС урегульовані на найвищому рівні – на рівні Європейської комісії.

Аналізуючи національний досвід інституційного забезпечення фінансування сталого розвитку, варто зауважити, що цілісна система органів такого цільового спрямування в Україні поки що перебуває на етапі становлення. Вбачаємо, що ключовою причиною такого стану є відсутність загальнодержавної концепції сталого розвитку та узгодженості політики у сфері сталого розвитку з європейськими та світовими тенденціями.

Маючи значну кількість нормативних актів, концепцій і стратегій у сфері сталого розвитку, зокрема: Концепція сталого розвитку населених пунктів (1999 р.); Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» (2015 р.); Стратегія подолання бідності (2016 р.) в Україні не створено спеціалізованих інститутів з координації заходів у сфері фінансування сталого розвитку.

У контексті порівняння національного та європейського досвіду інституційного забезпечення варто також зауважити, що фінансування наявних «зелених» проектів і програм в Україні (у т. ч. й за кошти міжнародних донорів: ЄС, Світового банку, Міжнародного банку реконструкції та розвитку) відбувається неефективно й непрозоро, насамперед через несформованість цілісного інституційного забезпечення фінансування сталого розвитку.

Серед ключових напрямів підвищення ефективності фінансування сталого розвитку в Україні пропонуємо такі:

а) прийняття національної стратегії сталого розвитку України, конкретизованої за строками, інституційним і фінансовим забезпеченням;

б) підвищення прозорості й запобігання корупції та тіньовим схемам у сфері формування й використання коштів, спрямованих на фінансування енергоефективних, інноваційних та інших категорій «зелених» проектів;

в) посилення участі інститутів громадянського суспільства в процесі фінансування ініціатив сталого розвитку;

г) застосування мультистейкхолдерського підходу під час формування фінансового та інституційного забезпечення сталого розвитку в Україні;

д) створення ефективною, дієвою та економічною системи планування, прогнозування, моніторингу й аудиту ефективності фінансування сталого розвитку в Україні як окремої ланки в інституційному забезпеченні.

Висновки. Досягнення Цілей сталого розвитку Організації об'єднаних націй після прийняття Порядку денного 2030 та Паризької угоди щодо зміни клімату в рамках мультистейкхолдерського підходу потребує консолідації зусиль інститутів національного та наднаціонального рівня задля формування достатнього пулу фінансових ресурсів, спрямованих на ініціативи сталого розвитку.

Установлено, що у світі та ЄС є значна кількість таких інститутів, які у своїй сукупності створюють інституційне забезпечення фінансування сталого розвитку, середовище для комунікації підприємств зі стейкхолдерами щодо інкорпорації в стратегію діяльності компанії Цілей сталого розвитку та прогресу в їх досягненні. Зазначене, поряд з необхідністю комплексного врахування вимірів сталого розвитку під час організації його фінансування, зумовлює важливість класифікації таких інститутів.

Розроблена система критеріїв класифікації інститутів: за стейкхолдерами, за регуляторами – розробниками нормативних документів щодо підзвітності компаній, за розробниками стандартів звітності; за ознакою формування бенчмарків, дозволяють упорядкувати різнорівневу систему інституційного забезпечення фінансування сталого розвитку.

Проведене порівняння європейського та національного досвіду фінансування сталого розвитку як забезпечення інвестиційного процесу з урахуванням екологічних, соціальних та управлінських критеріїв свідчить, що, на відміну від України, у ЄС ці процеси передусім спрямовані на зниження тиску на навколишнє середовище, вирішення проблем викидів парникових газів та боротьби із забрудненням. Доведено, що формування національної стратегії сталого розвитку в Україні потребує посилення інституційної спроможності фінансування заходів і Цілей у цій сфері.

Серед перспективних досліджень у цьому напрямі слід назвати розробку ключових напрямів формування фінансового забезпечення сталого розвитку та його Цілей в Україні з урахуванням досліджених стандартів та європейського досвіду.

Список використаних джерел

1. UN Global Sustainable Development Report. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/1758GSDR%202015%20Advance%20Unedited%20Version.pdf>.
2. Growth within: A Circular Economy Vision for a Competitive Europe. URL: https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/ElleMacArthurFoundation_Growth-Within_July15.pdf.
3. Developing countries face \$2.5 trillion annual investment gap in key sustainable development sectors. URL: <http://unctad.org/en/pages/PressRelease.aspx?OriginalVersionID=194>.
4. Brunnhuber S. How to Finance our Sustainable Development Goals (SDGs): Socioecological Quantitative Easing (QE) as a Parallel Currency to Make the World a Better Place. *Cadmus*. 2015. Vol. 2. Is. 5. Pp. 112–118.
5. Brunnhuber S. Financing the Future: An Argument for a Parallel Optional Currency. GLO Discussion Paper, No. 128. Global Labor Organization (GLO), Maastricht. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/169413/1/GLO-DP-0128.pdf>.
6. Bäckstrand K. Multi-stakeholder partnerships for sustainable development: rethinking legitimacy, accountability and effectiveness. *Environmental Policy and Governance*. 2015. Vol. 16. Is. 5. Pp. 290–306. <https://doi.org/10.1002/eet.425>.
7. Griggs D., Stafford-Smith M., Gaffney O., Rockström J., Öhman M. C., Shyamsundar P., Steffen W., Glaser G., Kanie N., Polunin N. E. Sustainable development goals for people and planet. *Nature*. 2013. Vol. 495. Pp. 305–307 <https://doi.org/10.1038/495305a>.
8. Jeucken M. Sustainable Finance and Banking: The Financial Sector and the Future of the Planet. Publications Ltd London, 2001. 337 p.
9. Кожухова Т. В. Формування глобальної системи фінансування сталого розвитку. автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.02. Вінниця, 2017. 43 с.
10. Shan M., Hwang B.-G., Zhu L. A Global Review of Sustainable Construction Project Financing: Policies, Practices, and Research Efforts. *Sustainability*. 2017. Vol. 9. Is. 12. pp. 23–47. <https://doi.org/10.3390/su9122347>.

11. Janicka M. Financial Markets and the Challenges of Sustainable Growth. *Comparative Economic Research*. 2016. Vol. 19. No. 2. Pp. 27–41. <https://doi.org/10.1515/cer-2016-0011>.
12. Busch T., Bauer R., Orlitzky M. Sustainable Development and Financial Markets: Old Paths and New Avenues. *Business & Society*. 2016. Vol. 55. Is. 3. Pp. 303–329. <https://doi.org/10.1177/0007650315570701>.
13. Weber O. The financial sector's impact on sustainable development. *Journal of Sustainable Finance & Investment*. 2014. Vol. 4. Is. 1. Pp. 1–8. <https://doi.org/10.1080/20430795.2014.887345>.
14. Цілі сталого розвитку ООН в Україні. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.
15. Hemmati M. et. al. Multi-stakeholder processes for governance and sustainability: beyond deadlock and conflict. London: Earthscan Publications Ltd, 2002. 328 p.
16. Financing a sustainable European economy. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/170713-sustainable-finance-report_en.pdf.

References

1. UN Global Sustainable Development Report (2015), available at: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/1758GSDR%202015%20Advance%20Unedited%20Version.pdf>.
2. Growth within: A Circular Economy Vision for a Competitive Europe (2015), available at: https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/ElleMacArthurFoundation_Growth-Within_July15.pdf.
3. Developing countries face \$2.5 trillion annual investment gap in key sustainable development sectors (2014), available at: <http://unctad.org/en/pages/PressRelease.aspx?OriginalVersionID=194>
4. Brunnhuber, S. (2015), How to Finance our Sustainable Development Goals (SDGs): Socioecological Quantitative Easing (QE) as a Parallel Currency to Make the World a Better Place. *Cadmus*, vol. 2, is. 5, pp. 112–118.
5. Brunnhuber, S. (2017), Financing the Future: An Argument for a Parallel Optional Currency. GLO Discussion Paper, No. 128. Global Labor Organization (GLO), Maastricht, available at: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/169413/1/GLO-DP-0128.pdf>.
6. Bäckstrand, K. (2015), Multi-stakeholder partnerships for sustainable development: rethinking legitimacy, accountability and effectiveness. *Environmental Policy and Governance*, vol. 16, is. 5, pp. 290–306. <https://doi.org/10.1002/eet.425>.
7. Griggs, D., Stafford-Smith, M., Gaffney, O., Rockström, J., Öhman, M. C., Shyamsundar, P., Steffen, W., Glaser, G., Kanie, N. and Policy, I. N. (2013), Policy: Sustainable development goals for people and planet. *Nature*, vol. 495, pp. 305–307 <https://doi.org/10.1038/495305a>.
8. Jeucken, M. (2001), *Sustainable Finance and Banking: The Financial Sector*

and the Future of the Planet. Publications Ltd London, London, UK.

9. Kozhuhova, T. V. (2018), Formation of a global system for sustainable development financing, Abstract of Dr. S. dissertation, World economy and international economic relations, Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnycja, Ukraine.

10. Shan, M., Hwang, B.-G. and Zhu, L. (2017), A Global Review of Sustainable Construction Project Financing: Policies, Practices, and Research Efforts. *Sustainability*, vol. 9, is. 12, pp. 23–47. <https://doi.org/10.3390/su9122347>.

11. Janicka, M. (2016), Financial Markets and the Challenges of Sustainable Growth. *Comparative Economic Research*, vol. 19, no. 2, pp. 27–41. <https://doi.org/10.1515/cer-2016-0011>.

12. Busch, T., Bauer, R. and Orlitzky, M. (2016), Sustainable Development and Financial Markets: Old Paths and New Avenues. *Business & Society*, vol. 55, is. 3, pp. 303–329. <https://doi.org/10.1177/0007650315570701>.

13. Weber, O. (2014), The financial sector's impact on sustainable development. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, vol. 4, is. 1, pp. 1–8. <https://doi.org/10.1080/20430795.2014.887345>.

14. *Cili stalogo rozvytku OON v Ukrai'ni* [Purpose sustainable development UN in Ukraine], available at: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

15. Hemmati, M. et. al. (2002), *Multi-stakeholder processes for governance and sustainability: beyond deadlock and conflict*. Earthscan Publications Ltd, London, UK.

16. Financing a sustainable European economy, available at: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/170713-sustainable-finance-report_en.pdf.

How to cite this article? Як цитувати цю статтю?

Стиль – ДСТУ:

Макаренко І., Серпенінова Ю., Погоріла К. Інституційне забезпечення фінансування сталого розвитку у світлі мультистейкхолдерського підходу. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2018. Vol. 4. No. 2. Pp. 85–96. URL: www.are-journal.com.

Style – Harvard:

Makarenko, I., Serpeninova, Yu. and Pogorila, K. (2018), Institutional support for sustainable development financing in the light of the multistakeholder approach. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, [Online], vol. 4, no. 2, pp. 85–96, available at: www.are-journal.com.